

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Skinns med gulfärgning och ullgarn som inte har en naturlig vit färg är ett bekymmer. Produkter med färgavvikelser är inte attraktiva. Bekymret har ökat de senaste åren och har stor ekonomisk betydelse.

Målsättning med projektet är att få en mer kommersiellt gångbar produktion av ull och skinn samt att höja kompetensen på mönstrare, riksdomare och fårägare.

Projektägare och **genomförandet** ansvarar föreningens avelsråd för.

Projekttiden för del 1 och 2 är 1 augusti 2025 – 1 augusti 2027.

Finansiering har ansökts ifrån Elsie Gröntofts minnesfond.

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Syfte - att kolla variationen i den vita färgen på kle-fårets ull/pälshår.

- Levande djuret
- Klippta ullen
- Färgen på det bereda skinnet

Förstudie – större undersökning

Leder till nya bedömningssätt vid gårdsmönstring och riksbedömning.

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Nyttan med undersökningen

- ge bättre bedömningsunderlag vid gårdsmönstringen
- för att ta reda på varför vitheten varierar
- för att se om vithetsbedömningen bör påverka avelsurvalet av livdjur.

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Delprojekt 1

Stöd för gårdsmönstraren – variation i vitheten samt smutsens påverkan

Syfte: Koll av färgvariationerna på nyklippt ull från ungdjur, genom att ta ullprover, vid första klippningen, av nya livtacklamm och ev. även av några ungbaggar.

Arbetsplan:

Steg 1 Förberedelser

- a. En (eller ett par) gårdsmönstrare, som mönstrar i besättningar som tar hem ganska många skinn, kommer överens med ägarna att få följa upp gårdsmönstringarna.

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Steg 2 Provtagning

- a. Ca 10 prover i resp. medverkande besättning.
- b. Ca 5 – 6 besättningar medverka.
- c. Provet tas högt upp på höger bog.
- d. Ta ullstaplarna på en yta av minst 4 x 4 cm
- e. Stoppa hela ullprovet ”snyggt” i en plastpåse.
- f. Märka provet med gårdsnamn, lammets nummer och datum.
- g. Proven sänds till/samlas in av en projektsamordnare

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Steg 3 Preparera för mönstring

- a. Dela resp. prov i två lika stora delar där den ena halvan får ligga kvar i påsen.
- b. Den andra halvan tvättas och torkas antingen av ett spinneri eller internt i projektet. Tvättningen sker på samma sätt som spinnerier brukar tvätta ull.
- c. Den tvättade och torkade halvan placeras i en likadan påse som den otvättade och märks likadant.

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Steg 4 Besiktning/mönstring av proven och dokumentera

- för att se skillnader mellan otvättat och tvättat
- skillnad mellan proven i samma besättning
- ev. skillnad mellan besättningarna

- a. Avelsrådet tar fram en skala som särskiljer klart vit ull från svagt gul-/beigetonad och starkt gul-/beigetonad. Mörka hårstrån påverkar det inte denna bedömning av vitheten.
- b. Några vana mönstrare bedömer ullproverna utifrån den skala som tagits fram.

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Steg 5 Hur använder vi resultaten och går vidare?

Delprojekt 2 Undersökning om pälshårets ytstruktur påverkar färgen

Syfte:

Kolla, med hjälp av OFTA-mikroskåpet, om silkigheten – strävheten på pälshårets yta har betydelse för vitheten på det otvättade resp. tvättade pälshåret. Använda samma prov som i delprojekt 1.

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Delprojekt 3 Jämföra vitheten från gårdsmönstring till beredda pälsskinn

Syfte:

Kolla förändring i vitheten mellan gårdsmönstringen och på det beredda skinnet. Dessutom kolla om andra färgvariationer kan iakttas på de beredda skinnen.

Arbetsplan:

Steg 1 Förberedelser

- a. En (eller ett par) gårdsmönstrare, som mönstrar i besättningar som tar hem ganska många skinn, kommer överens med ägarna att få följa upp gårdsmönstringarna.
- b. Ordna finansieringen (och godkännande av styrelsen)

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Steg 2 Färgbedömning vid gårdsmönstringen

- a. Använda samma bedömningsskala som i delprojekt 1 kompletterad med kommentar om färgavvikelser efter beredningen typ grönton och blåton.
- b. Vid gårdsmönstringen, i de aktuella besättningarna, komplettera den vanliga färgbedömningen med vithetsbedömning enl. skalan i delprojekt 1.

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Steg 3 Färgbedömningen på de beredda skinnen

- a. De beredda skinnen bedöms med samma skala plus kommentar om andra färgtoner syns.
- b. De båda vithetsbedömningarna dokumenteras så de kan jämföras.

Steg 4 Hur använder vi resultaten och går vidare?

Uppdatering av mönstringsinstruktioner och riksbedömnings manualen.

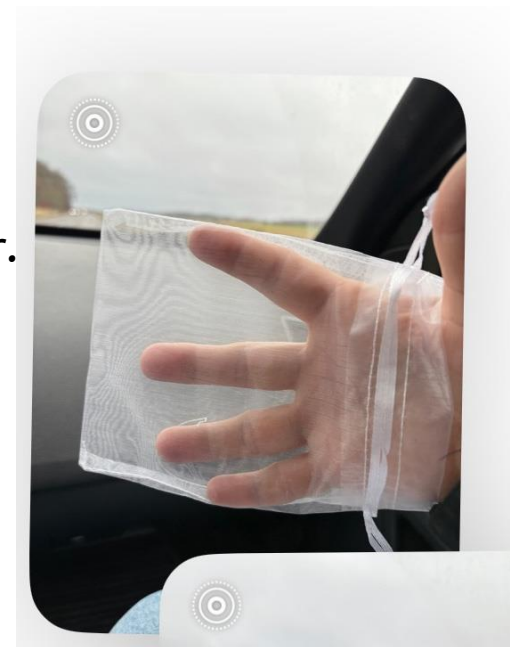

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Hur kommer vi igång i år?

- Test år.
- Hur vi tar prover?
- Se hur vi kan gradera djur så vi kommer igång bättre nästa år.
- Del 1-2 ska vara klart 1/8-27.

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Hitta vilka besättningar som vill medverka och vilka "bedömare" som kan göra gårdsmönstringen och medverka vid uppföljningen av pälshårsproven och de beredda skinnen.

Anders har kort beskrivit om projektet till riksdomarna och frågade om de, på ideell basis, var intresserade av att medverka. 4 av de mönstrar kle-lamm.

Projekt

Variation i pälshårets/ullens vithet

Avelsrådet:

Marie Rydin Alveskog – sammankallande
Anders Hjort
Marita Börjesson
Jonas Karlsson